

Handläggare: Matilda Ekström Sundberg
Telefon: 08-508 08 079

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
sammanträde 17 februari.

Riktlinjer för handläggning av insatser enligt socialtjänstlagen till vuxna med missbruks- eller beroendeproblematik

Remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Karin Norman
stadsdelsdirektör

Lisbeth Rieser
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av ett förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) till vuxna med missbruks- eller beroendeproblematik. Riktlinjerna har omarbetats och anpassats till ändrad lagstiftning och andra förändringar inom missbruksområdet. Förvaltningen anser att förslaget till nya riktlinjer i sin helhet är klart, tydligt och lättillgängligt men efterfrågar förtydliganden avseende vissa avsnitt.

Det är positivt att ett avsnitt om brottsoffer har lagts till, då brottsoffer inte sällan är kvinnor som utsatts för våld och som har ett missbruk. Även personer som utsatts för brott men inte har ett missbruk är brottsoffer och innefattas av ansvaret i SoL.

Förvaltningens bedömning är att avsnittet om egna medel inte hör hemma i riktlinjerna. Hanteringen av egna medel har inte använts sedan många år av flera skäl; bl.a att detta inte överensstämmer med socialtjänstens intentioner att klienter ska leva ett så självständigt liv som möjligt och hantera en egen ekonomi.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av ett förslag från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden till

riktlinjer för handläggning av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) till vuxna med missbruks- och/eller beroendeproblematik. Förslaget bifogas.

De nuvarande riktlinjerna antogs av kommunstyrelsen 2002 och reviderades senast 2005. Sedan dess har Socialstyrelsen utarbetat nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården. Kommunförbundet Stockholms län och Stockholms läns landsting har tagit fram en gemensam policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende. Vad gäller Stockholms stad har också ett nytt STAN-program (Stockholms tobaks-, alkohol-, och narkotikapolitiska program) antagits.

Under de senaste åren har missbrukarvården genomgått relativt stora förändringar. Evidensbaserade metoder ska användas i största möjliga utsträckning och inom stadens missbrukarvård har omfattande kompetensutveckling vad gäller dessa metoder genomförts. Kravet på uppföljning av insatser har också ökat.

Förslaget till nya riktlinjer bygger till stor del på nuvarande riktlinjer men har kompletterats, omarbetats och anpassats till den ändrade lagstiftningen och andra förändringar inom verksamhetsområdet.

Ärendet

Riktlinjernas syfte och innehåll

Syftet med riktlinjerna är att garantera rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser staden erbjuder personer med missbruks- och, eller beroendeproblematik. Den enskildes inflytande och delaktighet i utredning och genomförande av insatser betonas.

Riktlinjerna innehåller avsnitt om aktuell lagstiftning som rör verksamhetsområdet samt frågor om kunskapsbaserat arbete och evidensbaserade metoder. Vidare finns avsnitt om uppsökande arbete och tidiga insatser, om utredning och vårdbedömning, dokumentation och uppföljning, anvisningar för handläggning av insatser i öppenvård, placeringar i hem för vård och boende, familjehem, kontraktvård, yttranden till andra myndigheter mm.

Förslaget till riktlinjer tar även upp frågor kring uppsökande arbete, barnperspektivet, samverkan med andra huvudmän samt olika grupperns speciella behov, t.ex. personer med samsjuklighet, hemlösa med missbruksproblematik, kvinnor med missbruksproblematik, barn och andra anhöriga till personer med missbruksproblematik, personer med läkemedelsmissbruk och spelberoende.

Målgrupp

Målgruppen för riktlinjerna är vuxna med missbruks- och eller beroendeproblematik. Som vuxna räknas personer som fyllt 18 år. Unga vuxna i åldern 18 till 20 år med missbruksproblem kan efter socialtjänsters utredning bli aktuella för insatser enligt såväl socialtjänstlagen (SoL) som lagen om vård av unga (LVU) och lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Insatser enligt LVU kan pågå tills den unge fyller 21 år. De föreslagna riktlinjerna behandlar endast utredning och insatser enligt SoL. I övrigt hänvisas till stadens riktlinjer för barn- och ungdomsärenden och riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LVM.

Utbildningsinsatser

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen kommer att genomföra utbildning i de nya riktlinjerna för berörd personal vid stadsdelsförvaltningarna och vid socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelning Social omsorg.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget nya riktlinjer. De är tydliga och strukturerade och innehåller avsnitt om bl.a. kunskapsbaserat arbete, om nu gällande lagstiftning, om uppsökande arbete och tidiga insatser, om utredning och vårdbedömning, om dokumentation och uppföljning och en genomgång av olika insatser. Avslutningsvis finns avsnitt om yttranden och grupper med särskilda behov. Riktlinjerna är mycket omfattande, varför förvaltningen har valt att framföra synpunkter endast avseende vissa nya avsnitt. I övrigt hänvisas till bilagda förslag till reviderade riktlinjer (*bilaga*).

Avseende *missbruk* är det mycket positivt att riktlinjerna tar upp ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan kommun och landsting (s.9). Vid missbruk av alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande medel ansvarar socialnämnden för förebyggande arbete och behandling. Vid andra typer av beroendeproblematik, såsom spel- sex- mat- och shoppingmissbruk ansvarar landstinget.

Barnperspektivet i utredningar avseende vuxna personer har förtydligats i ett eget

avsnitt (s.16), vilket är mycket bra. Vikten av att alltid ha med detta perspektiv i handläggningen betonas.

Förslaget omfattar ett avsnitt om *förvaltning av egna medel* (s.30). Det är i och för sig bra att staden har riktlinjer avseende klienters svårigheter att hantera sin ekonomi. Men användningen av egna medel bör minimeras och förvaltningen använder inte egna medel sedan flera år tillbaka. Samtliga stadsdelsförvaltningar har ambitionen att minimera denna ärendetyp och istället stödja och hjälpa den enskilde att själv kunna hantera sin ekonomi. Därför är bedömningen att detta inte ska tas upp i detta sammanhang, alternativt ingå i riktlinjerna för andra verksamhetsområden som rör vuxna.

Förvaltningen vill också framhålla att verksamheten med *personligt ombud* (s.31) riktar sig till personer med psykiska funktionsnedsättningar och därför inte heller hör hemma i de nu föreslagna riktlinjerna

Förvaltningen stödjer att ett avsnitt om *brottsoffer* har lagts till (s.37) enligt SoL 5 kap 11 § 1 st. Kvinnor som utsatts för våld är brottsoffer och har ibland ett missbruk. Även personer utan missbruk, som utsatts för brott är brottsoffer och de innefattas av ansvaret i SoL. Förvaltningen driver ett aktivt arbete med frågor som rör våld i nära relationer utifrån socialtjänstens ansvar enligt SoL 5 kap 11 § 2 st: ”Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation”.

Bilaga

Riktlinjer för handläggning av insatser enligt socialtjänstlagen till vuxna med missbruks- /beroendeproblematik.